

Частина 1. Перестороги

Що таке сексуальне насильство?

У законодавстві різних країн термін «сексуальне насильство» визначається дещо по-різному. Але загалом можна сказати, що цей термін стосується примусового сексуального контакту, іноді із застосуванням фізичної сили. Сюди входить сексуальна наруга над дітьми або підлітками, кровозмішення, гвалтування або сексуальна експлуатація з боку людини, від якої сподіваються допомоги, скажімо лікаря, вчителя чи священнослужителя. Сексуальне насильство може бути словесним або фізичним. Деяким жертвам погрожують розправою, якщо вони розкажуть про те, що трапалося.

Згідно з одним дослідженням, лише у США щороку майже чверть мільйона людей повідомляють про те, що зазнали сексуального насильства. Близько половини з них є у віці 12—18 років.

Що тобі слід знати

- **У більшості випадків сексуальне насилля здійснюється особою, з якою жертва знайома.** В одній книжці про сексуальне виховання дітей говориться: «Дві третини жертв зґвалтування знають свого кривдника. Це не якийсь незнайомець, що раптово вискакує з кущів» («Talking Sex With Your Kids»).

- **Сексуального насилля зазнають як жінки, так і чоловіки.** У США приблизно 10 відсотків жертв такого насилля — чоловіки. Як сказано на сайті організації «Національна мережа з питань зґвалтувань, насильства та інцесту», чоловіки «можуть боятися, що через сексуальне насильство вони стануть геями» або «неповноцінними чоловіками».

- **Жертва не винна у сексуальному насильстві.** Ніхто не заслуговує того, щоб над ним вчиняли сексуальну наругу. Єдина особа, яка відповідальна за насилля,— це кривдник. І все ж ти можеш дещо робити, аби не стати жертвою.

- **Підготуйся.** Обдумай *наперед*, що будеш робити, коли якась людина — навіть твій хлопець чи дівчина або хтось з родичів — змушує тебе до сексуального контакту. Щоб підготуватися до ситуацій, коли інші тебе до чогось примушують, молода жінка, на ім'я Ерін, радить продумати можливий розвиток подій і те, як на них реагувати. Вона говорить: «Це може здаватись смішним, але допоможе не стати жертвою, коли щось подібне трапиться у реальному житті».

Що можна зробити

Запитай себе: «Як я реагуватиму, якщо хтось буде неналежно мене торкатись і мені від цього стане ніяково?»

- **Склади «план евакуації».** Згадана вище організація радить «мати кодове слово, яке знали б ваші друзі чи сім'я. Якщо ви запідозрите щось неладне, то зможете зателефонувати їм і повідомити про це, а людина, яка поруч з вами, ні про що не здогадається. Тоді ваші друзі чи сім'я можуть прийти і забрати вас або дати вам привід піти геть». Так можна вберегти себе від небезпеки і гіркого розчарування.

Запитай себе: «Який у мене «план евакуації»?»

Встанови межі і не переходь їх. Наприклад, якщо ти зустрічаєшся, то обговори зі своїм хлопцем або дівчиною, яка поведінка буде прийнятною, а якої треба уникати. Якщо він

або вона вважає, що встановлювати межі — це смішно, то варто шукати іншу людину — того, хто поважатиме твої погляди.

Запитай себе: «Які цінності у мене? Яку поведінку я вважаю непристойною?»

Що мені треба знати про сексуальне насильство? Частина 2. Загоєння емоційних ран

Коли мучить почуття вини

Багато жертв сексуальної наруги відчують глибокий сором через те, що сталося. Вони навіть можуть вважати себе винними. Ось приклад 19-річної Катерини, яка у віці від 6 до 13 років зазнавала статевої наруги. Вона говорить: «Найважче давати собі раду з почуттям вини. Я кажу собі: “Чому ж я допустила, щоб це тривало так довго?”»

Якщо ти почуваєшся подібно, поміркуй над такими фактами:

- Діти не готові до сексу ні фізично, ні емоційно. Вони не розуміють суті й наслідків сексу і тому не в стані свідомо на нього погодитись. Отже, дитина аж ніяк не винна в тому, що над нею вчинили статеву наругу.

- Діти схильні довіряти дорослим. Вони не мають уявлення про хитрощі збоченців, тож можуть стати легкою здобиччю. В одній книжці, присвяченій питанню сексуального насилля над дітьми, говориться: «Насильники дуже підступні, і діти не в змозі розпізнати їхню хитру тактику» («The Right to Innocence»).

- Під час наруги дитина може відчувати статеве збудження. Якщо так було і з тобою, то пам'ятай: збудження — мимовільна реакція організму на певні дотики. Така реакція не свідчить про твою свідому згоду на секс і не є доказом твоєї вини.

Порада. Чи ти знаєш дитину, якій стільки ж років, скільки було тобі, коли над тобою вчинили наругу? Запитай себе: «Чи було б справедливо вважати цю дитину винною, якби над нею вчинили сексуальну наругу?»

Над цим замислилась Катерина, коли певний час доглядала за трьома дітьми. Одній дитині було майже шість років — саме в такому віці над Катериною почали вчиняти наругу. Катерина говорить: «Я зрозуміла, якою незахищеною є дитина такого віку і якою незахищеною була я».

Факт. У нарузі над тобою винен тільки кривдник.

Чому важливо комусь звіритись

Відчути полегшення тобі може допомогти розмова з дорослою людиною, якій ти довіряєш.

Можливо, ти думаєш, що краще *не* говорити про те, що трапилось. Мовчання стало для тебе, так би мовити, стіною, зведеною для захисту від ще більших страждань. Але поміркуй: стіна мовчання може бути не тільки захистом від болю, а й перешкодою, що заважає тобі отримати допомогу.

Стіна мовчання може бути не тільки захистом від болю, а й перешкодою, що заважає тобі отримати допомогу

Молода жінка, на ім'я Джанет, переконалася, що розмова про пережиту наругу приносить велике полегшення. «Коли я була ще зовсім малою, мене скривдила людина, яку я знала і якій довіряла. Я мовчала багато років,— пригадує вона,— але зрештою знайшла в собі сили звернутися мамі. Тоді з моїх плечей наче впав важкий тягар».

Оглядаючись у минуле, Джанет пояснює, чому дехто не наважується розповідати про пережите насилля. «Наруга — це тема, про яку зовсім не хочеться говорити,— каже вона.— Але я зрозуміла, що носити біль у собі — не вихід. Добре, що я про все розповіла і не зволікала ще довше».

«Час лікувати»

Через наругу в тебе могла сформуватися хибна думка про себе. Наприклад, у тебе може з'явитися почуття неповноцінності або нікчемності. Або ж ти можеш думати, що єдине твоє призначення — це задовольняти сексуальні бажання інших. Але тепер настав «час лікувати» свої емоційні рани і виправляти неправильний погляд на себе. Що тобі в цьому допоможе?

Добре товариство. Спостерігай за чоловіками й жінками, котрі подають хороший приклад відношень у сім'ї. Звертай увагу на те, як вони ставляться одне до одного. З часом ти переконаєшся, що не всі люди зловживають довірою та кривдять своїх близьких. Вони можуть допомогти тобі розвинути зрівноважений погляд на себе і йти вперед.